



DET KONGELIGE  
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

15/1818-

19.01.2016

**Avgjørelse av klage på endret vedtak om lisensfelling av ulv i region 2 i 2015/ 2016**

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra Johannes G. Bakstad 23. desember 2015, Bygdefolk for rovdyr 30. desember 2015, Rovviltets Røst 31. desember 2015 og NOAH – for dyrs rettigheter 11. januar 2016 over rovviltnemnda i region 2 sitt vedtak 22. desember 2015 om utvidet kvote for lisensfelling av ulv i region 2 i perioden 2015/2016.

**Klima- og miljødepartementet opprettholder vedtak fattet av rovviltnemnda i region 2 om utvidet kvote for lisensfelling av ulv i region 2 for lisensfellingsperioden 2015/2016. Siste tilgjengelig informasjon viser at det på nåværende tidspunkt sannsynligvis kun er én levende ulv i region 2. Det innebærer at man ikke kan forvente at hele kvoten tas ut. Departementet har i sin avgjørelse likevel lagt større vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, og at bestandsregulering av ulv gjennom lisensfelling er hovedvirkemidlet for å regulere bestanden av ulv i region 2. Departementet har også lagt vekt på at det ikke er fastsatt bestandsmål for ulv i region 2, og at Miljødirektoratet mener en effektivering av den vedtatte kvotestørrelsen for lisensfelling av ulv i regionen ikke er til hinder for å nå de nasjonale bestandsmålene for arten i 2015. Videre viser departementet til de svensk-norske retningslinjene for forvaltning av verdifull genetisk ulv. Det følger av retningslinjene at det er et mål å søke at det unngås å felle genetisk viktige individer, og at genetisk status bør fastslås, så langt det er mulig, for de individer som vurderes felt. I tråd med de felles retningslinjene og forvaltningsplanen for rovvilt i region 2, mener vi hensynet til genetisk viktig ulv er tilstrekkelig ivare tatt i denne saken. Klagen er dermed ikke tatt til følge.**

## **Saksgang**

Rovviltnemnda i region 2 vedtok 22. juni 2015 kvote for lisensfelling av ulv med to ulv i region 2 i perioden 2015/2016. Kvoten ble fylt i oktober 2015. På bakgrunn av nye opplysninger vedtok rovviltnemnda i region 2 den 22. desember 2015 vedtak om utvidet kvote for lisensfelling av ulv med to ulv i regionen, slik at totalkvoten er fire ulv i perioden 2015/2016. Vedtaket ble påklaget av Johannes G. Bakstad 23. desember 2015, Bygdefolk for rovdyr 30. desember 2015, Rovviltets Røst 31. desember 2015 og NOAH – for dyrs rettigheter 11. januar 2016. Rovviltnemnda i region 2 fastholdt i vedtak 14. januar 2016 sitt tidligere vedtak, og saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse. Rovviltnemnda i region 2 gir i sitt oversendelsesbrev oppsettende virkning frem til 20. januar 2016. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding 18. januar 2016.

## **Klagers anførsler**

Bygdefolk for rovdyr viser til avtale mellom Sverige og Norge om å bevare genetisk viktige ulv, og at man bør fastslå genetisk status på all streifende ulv før man tillater en eventuell felling. I tillegg mener de at streifende ulv må tillates, og at alle andre muligheter, slik som blant annet flytting av ulv, først må være utprøvd før felling kan tillates. Det vises videre til at ulv ikke bør felles i forkant av beitesesongen for å avverge skade som kan oppstå senere i beitesesongen. Bygdefolk for rovdyr bestrider kunnskapsgrunnlaget som ligger til grunn for rovviltnemnda i region 2 sitt vedtak, og mener naturmangfoldloven § 8 ikke er oppfylt. Ettersom det forekommer mangler i kunnskapsgrunnlaget, mener de naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet kommer til anvendelse. Det vises også til naturmangfoldloven § 18 om at vedtak om uttak bare kan treffes hvis det ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Det bes om oppsettende virkning inntil klagen er ferdig behandlet.

Rovviltets Røst viser til at det må være en toleranse for tilstedeværelse av streifende ulv, og at genetisk viktige individer står i fare for å bli felt. De mener andre skadeforebyggende tiltak må forsøkes før felling kan tillates. Det vises videre til naturmangfoldloven § 5 om forvaltningsmålet for arter, og til ulvens svært lave bestandsstatus i Skandinavia. Det vises også til naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet, og at de fastsatte kvotene etter all moderne forskning er til skade for ulvestammens overlevelse. Det bes om oppsettende virkning inntil klagen er ferdig behandlet.

NOAH – for dyrs rettigheter mener det er kritikkverdig av Fylkesmannen å ikke gjennomføre andre forebyggende tiltak som i tilstrekkelig grad kan forhindre skade. Det vises til at ulv er klassifisert som kritisk truet på norsk rødliste for arter 2015 ut fra kriteriet om meget liten populasjon. NOAH – for dyrs rettigheter er prinsipielt imot lisensfelling, og mener det er et absolutt krav at skade må ha skjedd før felling tillates. Det vises til at Norge etter Bernkonvensjonen har en forpliktelse til å sikre overlevelsen av ulv i norsk natur.

Johannes G. Bakstad anses ikke å ha rettslig klageinteresse i denne saken, jf. også rovviltnemnda i region 2 sin vurdering i oversendelsesbrev 14. januar 2016.

### **Rovviltnemndas vurdering**

Rovviltnemnda i region 2 har i sin vurdering av klagen 14. januar 2016 uttalt følgende:

"Klagene er framsatt innen fristens utløp. Organisasjonene anses å være klageberettigete, men Johannes G. Blakstad som fremmer personlig klage anses ikke å ha rettslig klageinteresse, jmfør forvaltningsloven § 28 første ledd, jmfør § 2 bokstav e.

Med grunnlag i opplysninger i klagen har Rovviltnemnda vurdert saken på nytt.

Rovviltnemnda har vektlagt ny verifisert kunnskap fra Statens naturoppsyn om forekomst av ulv i både Telemark og Aust-Agder etter at lisensfelling ble stanset 25. oktober 2015 som følge av fylt kvote (to dyr). Videre har nemnda lagt vekt på det framtidige skadepotensialet og den kunnskapen som foreligger i regionen om ulvs atferd og skader på husdyr. Individet påvist i Telemark er ved DNA-analyse bekreftet som ei tisper av helskandinaviske opprinnelse, og det foreligger treff i Telemark både fra september og desember 2015.

To av klagen (BFR og RR) ber om at klagen gis oppsettende virkning.

Klagen anfører ingen nye opplysninger som ikke foreligger ved vedtakstidspunktet. Med dette som grunnlag har Rovviltnemnda behandlet saken den 14. januar 2016 og gjort følgende vedtak:

*«Rovviltnemnda i region 2 har med bakgrunn i klagen vurdert vedtak om endring av tidligere vedtak om lisensfelling av ulv i 2015/2016 på nytt. Det er ikke framkommet nye opplysninger i saken og Rovviltnemnda opprettholder tidligere vedtak. Klagen sendes til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.*

*Rovviltnemnda gir klagen medhold i kravet om oppsettende virkning. Endringsvedtak av 22. desember 2015 om økt kvote utsettes med umiddelbar virkning og inntil saken er ferdig behandlet i Klima- og miljødepartementet, dog ikke lenger enn til 20. januar 2016.»*

### Rovviltnemndas konklusjon

Rovviltnemnda kan ikke se at det framkommer vesentlig nye opplysninger eller andre forhold i klagen som tilsier endret vedtak. Vedtak av 22. desember 2015, jmfør brev av samme dag, opprettholdes og klagen sendes Klima- og miljødepartementet til endelig avgjørelse."

### **Miljødirektoratets faglige tilråding**

Miljødirektoratet har i sin vurdering 18. januar 2016 uttalt følgende:

"Rovviltforskriften § 7 annet ledd regulerer hva roviltnemndene skal legge vekt på når nemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av ulv. Det følger av kommentarene til § 7 annet ledd at:

*"Ved vurdering av felling eller jakt skal roviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling*

*fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes."*

Direktoratets faglige tilråding i denne saken knytter seg til å vurdere bestandsstatus, sett opp mot nasjonalt fastsatte bestandsmål for ulv.

#### Politiske og forvaltningsmessige rammevilkår

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Det nasjonale bestandsmålet for ulv er fordelt på to av åtte forvaltningsregioner for rovvilt, jf.

rovviltforskriften § 4. I region 2 (Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder) er det ikke mål om ynglende ulv. I forvaltningsplanen for rovvilt i regionen vises det til at det erfaringsmessig vil kunne opptre stasjonære individer i deler av regionen, særlig Aust-Agder. Videre heter det at ved forekomst av ulv over tid vil det være aktuelt med lisensfelling.

Etter lisensfelling av to ulver i Telemark og Buskerud i oktober 2015, er det dokumentert spor og ekskrementer av ulv i desember/januar i grenseområdene mellom Kviteseid/Fyresdal/Nissedal i Telemark og i desember 2015 i Bygland i Aust-Agder. Nylige analyser av ekskrementprøver fra 16. desember 2016 fra Bygland i Aust-Agder viser at dette er samme ulv som ble skutt den 11. januar 2016 i Flekkefjord i Vest-Agder (pers. med. Ø. Flagstad, Rovdata). Analyser av prøver fra ekskrementer i Telemark viser ei innvandret tisper fra Sverige. Hannulven skutt i Flekkefjord er også fra svensk revir.

I 2014 ble det født valpekull i to helnorske revir, samt fem kull i grenserevir og 39 kull i helsvenske revir. Dermed ble Stortingets bestandsmål om tre årlige ulvekull i helnorske revir innenfor forvaltningsområdet for ulv ikke nådd for første gang på fem år. Foreløpige konklusjoner fra overvåkingen av ulv vinteren 2015/2016 viser tre helnorske valpekull født i 2015. På skandinavisk nivå har vi fortsatt en voksende bestand, fra 400 ulver vinteren 2013-2014 til cirka 460 dyr vinteren 2014-2015. Så langt denne vinteren er det registrert til sammen 28-30 ulv med helnorsk tilhold. Den siste 17-års perioden har den skandinaviske ulvebestanden hatt en gjennomsnittlig årlig tilvekst på 15 prosent.

Etter vår faglig vurdering vil en utvidet kvote på to ulv i region 2 høyst sannsynlig ikke være til hinder for å nå bestandsmålet for ulv i 2015. Vi viser til at opptreden av enkeltulver utenfor ulvesonen erfaringsmessig er unge ulver på vandring. DNA-analyser har videre vist at disse ofte har sin opprinnelse i svenske fødsels-revir. Dette er også tilfelle i analysene av prøvene fra Telemark og Aust-Agder. Miljødirektoratet viser for øvrig til forvaltningsplan for rovvilt i region 2 og til gjeldende strategier og tiltak for ulv ved indikasjoner om et individ er en innvandrer fra den finskrussiske bestanden.

De gjeldene forvaltningsprinsipper innebærer at det skal tas sikte på å oppnå bestandsmålet innenfor forvaltningsområdet. En konsekvens av det fastsatte bestandsmålet blir dermed også at etablering av ynglende ulv utenfor forvaltningsområdet skal søkes forhindret gjennom bestandsregulering som primært utøves som lisensfelling.

## Konklusjon

Miljødirektoratet vurderer at en effektivering av vedtatt kvotestørrelse for lisensfelling av ulv i region 2 ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålet for ulv i 2015."

## **Klima- og miljødepartementets vurdering**

Saken er behandlet etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften §§ 3,4, 7 og 10. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i loven §§ 8-10 og § 12 til grunn som retningslinjer. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippene i nml. § 11 anses ikke som relevante i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av ulv for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Det er de senere årene registrert tap av sau/lam drept av ulv i region 2, og i 2015 ble 69 sau og lam erstattet som tatt av ulv i regionen. Region 2 har ikke bestandsmål om yngling av ulv. Departementet legger til grunn at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade er dermed oppfylt.

Som flere klagere viser til, er det i tillegg to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av det sistnevnte vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som er fastsatt i rov. § 4 og rovviltnemndas regionale forvaltningsplan, veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. I dag reguleres bestandene av ulv i Norge hovedsakelig gjennom lisensfelling. Departementet mener det ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta lisensfellingkvote på ulv i region 2, og anser dermed vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte som oppfylt.

Når det gjelder anførsel fra klagere om kunnskapsgrunlaget og føre-var-prinsippet, viser departementet til at det gjennom forskningsrapporter og data fra overvåkning av ulv foreligger betydelig informasjon om arten. Ulven er fredet i Norge og er klassifisert som kritisk truet på Norsk rødliste for arter 2015. Det innebærer at arten har ekstremt høy risiko for utdøing. Når det gjelder bestandssituasjonen for ulv, har departementet i sin behandling av saken lagt til grunn informasjon fra Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt (Rovdata) og Det skandinaviske ulveforskningsprosjektet (Skandulyv). Siste rapport om bestandsstatus for ulv (*Bestandsovervåking av ulv vinteren 2014-15 – Rovdata og Viltskadecenter, SLU, rapport 1-2015*) viser at totalt ble registrert 49 familiegrupper av ulv i Skandinavia vinteren 2014-2015. Valper ble dokumentert i 46 av disse familiegruppene. Tre familiegrupper var helnorske og fem hadde tilhold på begge sider av riksgrensen. Videre ble det registrert valp(er) i to av de helnorske revirene og i alle de fem grenseoverskridende familiegruppene. Det ble registrert valp(er) i 39 av de 41 helsvenske familiegruppene.

Den skandinaviske bestanden er beregnet til ca. 460 ulv, hvor av 33-35 ulv i Norge og minst 40 ulv i de grenseoverskridende revirene. Den skandinaviske ulvestammen er fortsatt i vekst. Bestandens størrelse og fortsatte vekst skyldes i hovedsak veksten i svensk delbestand. Det er en økning i antall familiegrupper på 14 % sammenlignet med vinteren 2013-2014.

Siste foreløpig rapport fra Skandulv om den norske ulvebestanden (*Ulv i Norge pr. 15. desember 2015, Foreløpige konklusjoner for vinteren 2015/2016, rapport 1 – Høgskolen i Hedmark*), viser at det pr. 15. desember 2015 var registrert valpekull i tre helnorske familiegrupper (Julussa, Osdalen og Østmarka). Videre sier rapporten at det også er grunn til å tro at ulv har ynglet både i Letjenna- og Slettåsreviret. Det er også sannsynlig at ulvevalper er født i Rotnareviret på Finnskogen, men dårlige sporsnøforhold har gjort at status i dette grensereviret ikke er endelig bekreftet ennå. Status for andre ulverevir på tvers av riksgrensen er foreløpig lite kjent.

Departementet skal vurdere om effektivering av vedtatt lisensfellingskvote er så høy at den vil true bestandens overlevelse, jf. nml. § 18 annet ledd. Departementet viser her til Miljødirektoratets faglige tilråding der de konkluderer med at en effektivering av vedtatt kvotestørrelse for lisensfelling av ulv i region 2 ikke er til hinder for å nå de nasjonale bestandsmålene.

Når det gjelder forekomst av ulv i region 2, vises det til Miljødirektoratets faglige tilråding, der det blant annet står:

*"Etter lisensfelling av to ulver i Telemark og Buskerud i oktober 2015, er det dokumentert spor og ekskrementer av ulv i desember/januar i grenseområdene mellom Kviteseid/Fyresdal/Nissedal i Telemark og i desember 2015 i Bygland i Aust-Agder. Nylige analyser av ekskrementprøver fra 16. desember 2016 fra Bygland i Aust-Agder viser at dette er samme ulv som ble skutt den 11. januar 2016 i Flekkefjord i Vest-Agder (pers. med. Ø. Flagstad, Rovdata). Analyser av prøver fra ekskrementer i Telemark viser ei innvandret tisper fra Sverige. Hannulven skutt i Flekkefjord er også fra svensk revir."*

Departementet viser til rovviltnemnda i region 2 sitt grunnlag for å utvide lisensfellingskvoten, om at det befinner seg to levende ulv i regionen, ikke er korrekt på nåværende tidspunkt. Siste tilgjengelig informasjon tyder på at det i dag kun er én levende ulv i region 2 (innvandret tisper fra Sverige i Telemark). Departementet mener at kvote for lisensfelling bør settes på grunnlag av faktisk forventet forekomst av ulv i lisensfellingsområdet. Selv om effektivering av vedtatt kvotestørrelse for lisensfelling av ulv i region 2 ikke er til hinder for å nå de nasjonale bestandsmålene, understreker vi at det ikke kan forventes at kvoten tas ut etter endt lisensfellingsperiode.

Effekten av påvirkninger behandles under nml. § 10 nedenfor. Departementet anser at ovennevnte kunnskapsgrunnlag og den kunnskapen rovviltnemnda i region 2 har lagt til grunn, jf. foran, i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap på det tidspunktet rovviltnemnda fattet sitt vedtak. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

Når det gjelder klagers anførsel om ulvens bestandsstatus og forvaltningsmålet, viser departementet til at dette på rovviltfeltet må ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmål,

og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. For region 2 er det ikke fastsatt bestandsmål for ulv.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen arten utsettes for, jf. nml. § 10, i form av statusrapporter og annen informasjon fra Skandulv om regulær og irregulær avgang m.m. Overvåkingsresultatene for den skandinaviske ulvestammen blir årlig rapportert i felles skandinaviske rapporter. I tillegg gjøres det betydelig forskning på ulv i Skandinavia i regi av Skandulv. Gjennom studiene er blant annet dødeligheten og betydningen av ulike faktorer nærmere beskrevet. De største truslene mot ulvebestanden i dag er ulovlig jakt og innavl. Rapporter fra Skandulv viser at ulovlig avliving utgjør om lag halvparten av dødeligheten for ulv i Skandinavia. Dessuten påvirkes ulvebestanden av skadefellinger og lisensfelling. Miljøforvaltningen har dermed i stor grad oversikt over den samlede belastningen.

For best mulig å kunne ta vare på de genetisk verdifulle individene i den skandinaviske ulvepopulasjonen, ble det i januar 2012 utarbeidet felles retningslinjer mellom daværende Direktoratet for naturforvaltning og Naturvårdsverket. Flere klagere har vist til dette. Her er det blant annet gitt felles definisjon på genetisk verdifulle individer og flere aktuelle tiltak. Disse retningslinjene ligger til grunn for norsk forvaltning av ulv. Det er et mål å søke å unngå å felle genetisk viktige individer. Av retningslinjene framgår det at genetisk status bør fastslås, så langt det er mulig, for de individer som vurderes felt. Dette inkluderer også lisensfelling.

I forvaltningsplanene for rovvilt i region 2 står blant annet:

*"Dersom det foreligger indikasjoner om at et individ er en innvandrer fra den finskrussiske bestanden eller har opphav i denne, og anses å ha betydning for den sørskandinaviske bestanden, skal terskelen for felling være høyere. Innhenting av biologisk materiale for DNA-analyse skal prioriteres.*

*Rovviltnemnda vil ha løpende oppfølging når ulv påvises i regionen og innsamling av biologisk materiale for DNA-analyse."*

Departementet ser det som viktig at vi unngår å felle genetisk viktig ulv. I tråd med felles retningslinjene mellom daværende Direktoratet for naturforvaltning og det svenske Naturvårdsverket fra 2012 og forvaltningsplanen for rovvilt i region 2, mener vi hensynet til genetisk viktig ulv er tilstrekkelig ivaretatt.

Departementet har vurdert den samlede belastningen bestanden utsettes eller vil bli utsatt for, og har tillagt prinsippet om samlet belastning liten vekt i denne saken.

Departementet mener at det i denne saken foreligger tilstrekkelig kunnskap og at føre-var-prinsippet i nml. § 9 derfor tillegges mindre vekt.

Ved en avveining av andre viktige samfunnsinteresser og samiske interesser, jf. naturmangfoldloven § 14 første og annet ledd, vises det til at det er dokumentert skader på husdyr forvoldt av ulv i region 2. Hensynet til husdyr og tamrein er derfor tillagt vekt i saken.

## Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder vedtak fattet av rovviltnemnda i region 2 om utvidet kvote for lisensfelling av ulv i region 2 for lisensfellingsperioden 2015/2016. Siste tilgjengelig informasjon viser at det på nåværende tidspunkt sannsynligvis kun er én levende ulv i region 2. Det innebærer at man ikke kan forvente at hele kvoten tas ut. Departementet har i sin avgjørelse likevel lagt større vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, og at bestandsregulering av ulv gjennom lisensfelling er hovedvirkemidlet for å regulere bestanden av ulv i region 2. Departementet har også lagt vekt på at det ikke er fastsatt bestandsmål for ulv i region 2, og at Miljødirektoratet mener en effektivering av den vedtatte kvotestørrelsen for lisensfelling av ulv i regionen ikke er til hinder for å nå de nasjonale bestandsmålene for arten i 2015. Videre viser departementet til de svensk-norske retningslinjene for forvaltning av verdifull genetisk ulv. Det følger av retningslinjene at det er et mål å søke at det unngås å felle genetisk viktige individer, og at genetisk status bør fastslås, så langt det er mulig, for de individer som vurderes felt. I tråd med de felles retningslinjene og forvaltningsplanen for rovvilt i region 2, mener vi hensynet til genetisk viktig ulv er tilstrekkelig ivaretatt i denne saken. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)  
avdelingsdirektør

Harald Askilrud  
rådgiver

*Dokumentet er godkjent elektronisk, og har derfor ikke håndskrevet signatur.*

Kopi til:

Rovviltnemnda i region 2	c/o Fylkesmannen i Buskerud, Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Fylkesmannen i Buskerud	Postboks 1604	3007	DRAMMEN
Fylkesmannen i Telemark	Postboks 2603	3702	SKIEN
Fylkesmannen i Aust- og Vest-Agder	Postboks 788 Stoa	4809	ARENDAL
Fylkesmannen i Vestfold	Postboks 2076	3103	TØNSBERG



**Adresseliste**

Johannes G. Bakstad			
Bygdefolk for Rovdyr	Vikabakken 4	2420	TRYSIL
Rovviltets Røst	Postboks 1410 - TEXAS	2405	ELVERUM
NOAH for dyrs rettigheter	Dronningensgate 13	0152	OSLO